

Note 2 - Regnskapsprinsipper IFRS

Grunnlaget for utarbeidelse av det konsoliderte årsregnskapet

Konsernregnskapet 2011 for SpareBank 1 SMN er satt opp i overensstemmelse med Internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) som er gjort gjeldende i Norge. Dette omfatter også tolkninger fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) og dens forgjenger, Den faste tolkningskomité (SIC). Målegrunnlaget for konsernregnskapet er historisk kost med de unntak som er beskrevet nedenfor. Regnskapet er avlagt basert på IFRS standarder og fortolkninger obligatoriske for årsregnskap som avlegges per 31. desember 2011.

Implementerte regnskapsstandarder og andre relevante endringer i regelverk i 2011

Fra 1. januar 2011 har konsernet implementert nye krav i IAS 34 Delårsregnskap om endringer i virksomheten eller økonomiske forhold som påvirker virkelig verdi av virksomhetens finansielle eiendeler og forpliktelser, samt om overføring mellom nivåer i virkelig verdi hierarkiet som anvendes til virkelig verdi måling av finansielle instrumenter. I tillegg kommer eventuell endring i klassifisering av finansielle eiendeler som følge av endring i formålet med eller anvendelsen av disse eiendelene. Konsernet har også implementert IFRIC 19 om oppfyllelse av finansielle forpliktelser med egenkapitalinstrumenter, og ny IAS 24 om utvidet definisjon av nærstående parter. Ingen av disse standardene har medført vesentlig endring i konsernets rapportering.

Nye eller reviderte regnskapsstandarder som er godkjent, men ikke implementert i 2011

IAS 1 – Utvidet resultat trer i kraft for regnskapsperioder som starter 1. juli 2012 eller senere. I presentasjon av utvidede resultatposter skal det skilles mellom de som senere vil reverseres i resultatet og de som ikke vil bli reversert.

IAS 19 - Ytelser til ansatte ble endret i juni 2011. Endringen medfører at alle estimatavvik føres i utvidet resultat når disse oppstår, dvs korridorløsningen avvikles, og en umiddelbar resultatføring av alle kostnader ved tidligere perioders pensjonsopptjening. I tillegg erstatter man rentekostnader og forventet avkastning på pensjonsmidler med et netto rentebeløp som beregnes ved å benytte diskonteringsrenten på netto pensjonsforpliktelse (eiendel). Konsernet har ennå ikke slutført analysen av konsekvensene av endringene i IAS 19. Standarden trer i kraft for regnskapsperioder som begynner 1. januar 2013 eller senere.

IFRS 9 – Finansielle instrumenter regulerer klassifisering, måling og regnskapsføring av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser og erstatter nåværende IAS 39. Etter ny standard skal finansielle eiendeler deles inn i to kategorier basert på målemetode; virkelig verdi eller amortisert kost. For finansielle forpliktelser er kravene i hovedsak lik nåværende standard. Konsernet planlegger å anvende IFRS 9 når standarden trer i kraft og er godkjent av EU, trolig for regnskapsperioder som begynner 1. januar 2015 eller senere.

IFRS 10 – Konsolidering er basert på dagens prinsipper om å benytte kontrollbegrepet som det avgjørende kriteriet for å bestemme om et selskap skal inkluderes i konsernregnskapet til morselskapet. Standarden ventes å bli gjort gjeldende for regnskapsperioder som begynner 1. januar 2013 og senere.

IFRS 12 – Opplysninger om investeringer i andre selskaper. Konsernet har ikke vurdert den fulle innvirkningen av IFRS 12, standarden implementeres sannsynligvis for regnskapsperioder som begynner 1. januar 2013 eller senere.

IFRS 13 – Måling av virkelig verdi definerer hva som menes med virkelig verdi når begrepet benyttes i IFRS, gir en enhetlig beskrivelse av hvordan virkelig verdi skal bestemmes etter IFRS og definerer behovet for tilleggsopplysninger ved bruk av virkelig verdi. Standarden utvider ikke omfanget av regnskapsføring til virkelig verdi. Konsernet benytter virkelig verdi som målekriterium for visse eiendeler og forpliktelser. Konsernet har ikke vurdert konsekvensen av ny standard. IFRS 13 ventes å trå i kraft for regnskapsperioder som begynner 1. januar 2012 eller senere.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner (NOK), som også er bankens funksjonelle valuta. Alle beløp er angitt i millioner kroner med mindre noe annet er angitt.

Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter banken og alle datterforetak som ikke er planlagt avhendet i nær framtid og derfor skal klassifiseres som holdt for salg etter IFRS 5. Som datterforetak regnes alle foretak hvor banken har kontroll, dvs. makt til å styre et foretaks finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av foretakets aktiviteter. Datterforetak er konsolidert fra det tidspunkt banken har overtatt kontroll, og det tas ut av konsolideringen fra det tidspunkt banken gir fra seg kontroll. Gjensidige balanseposter og alle vesentlige resultatelementer er eliminert. Ved overtakelse av kontroll i et foretak (virksomhetssammenslutning) blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi i samsvar med IFRS 3. En positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppføres som goodwill, mens en eventuell negativ differanse inntektsføres ved kjøpet. Regnskapsføring av goodwill etter førstegangsinnregning er omtalt under avsnittet om immaterielle eiendeler.

Banken har ikke anvendt IFRS 3 retrospektivt på virksomhetssammenslutninger som er gjennomført før 1.januar 2004.

Alle transaksjoner innad i konsernet blir eliminert ved utarbeidelse av konsernregnskap. Minoritetens andel av konsernets resultat blir presentert i egen linje under resultat etter skatt i resultatregnskapet. I egenkapitalen vises minoritetens andel som en egen post.

Tilknyttet foretak

Tilknyttet foretak er foretak der banken har betydelig innflytelse. Normalt er det betydelig innflytelse når banken har en eierandel på 20 prosent eller mer. Tilknyttede foretak regnskapsføres etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Investeringen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost og justeres deretter for endring i bankens andel av nettoeiendelene til det tilknyttede foretaket. Banken resultatfører sin andel av resultatet i det tilknyttede foretaket. I selskapsregnskapet regnskapsføres tilknyttede foretak til kostmetoden.

Felleskontrollert virksomhet

Felleskontrollert virksomhet kan bestå av felleskontrollert drift, felleskontrollerte eiendeler og felleskontrollerte foretak. Felles kontroll innebærer at banken gjennom avtale utøver kontroll sammen med andre deltakere. Felleskontrollert drift og felleskontrollerte eiendeler regnskapsføres ved at bankens forholdsmessige andel av eiendeler, forpliktelser og balanseposter innregnes i bankens regnskap. Felleskontrollert foretak regnskapsføres ved egenkapitalmetoden.

Banken eier 17,74 prosent av Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA, hvor de andre eierne er banker i SpareBank 1-alliansen og SpareBank 1 Gruppen.

SpareBank 1 Gruppen eies med 19,5 prosent hver av SpareBank 1 SR-Bank, SpareBank 1 SMN, SpareBank 1 Nord-Norge og Samarbeidende Sparebanker. Øvrige eiere er Sparebanken Hedmark (12 prosent) og LO (10 prosent). Bank 1 Oslo Akershus ble fisjonert fra SpareBank 1 Gruppen i 2010 og har samme eierforhold som SpareBank 1 Gruppen.

Banken eier også 17,84 prosent i SpareBank 1 Boligkreditt og 37,3 prosent i SpareBank 1 Næringskreditt.

SpareBank 1 SMN eier 33 prosent av BN Bank. De øvrige eierne er SpareBank 1 Nord-Norge (23,5 prosent), SpareBank 1 SR-Bank (23,5 prosent) og Samarbeidende Sparebanker Bankinvest (20 prosent).

Styringsstrukturen for SpareBank 1-samarbeidet er regulert i en avtale mellom eierne. Konsernet klassifiserer sin deltakelse i ovenfornevnte selskaper som investeringer i felleskontrollerte foretak og vurderer disse etter egenkapitalmetoden.

Utlån og tap på utlån

Utlån måles til amortisert kost i samsvar med IAS 39. Amortisert kost er anskaffelseskost minus tilbakebetalinger på hovedstolen, pluss eller minus kumulativ amortisering som følger av en effektiv rentemetode, og fratrukket eventuelle beløp for verdifall eller tapsutsatthet. Den effektive renten er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid.

Fastrentelån til kunder bokføres til virkelig verdi. Gevinst og tap som skyldes endring i virkelig verdi bokføres over resultatregnskapet som verdiendring. Opptjent rente og over/underkurs regnskapsføres som renter. Renterisikoen i fastrenteutlånene styres med renteswapper som bokføres til virkelig verdi. Det er konsernets oppfatning at vurdering av fastrenteutlån til virkelig verdi gir mer relevant informasjon om verdiene i balansen.

Overtatte eiendeler

Som ledd i behandlingen av misligholdte lån og garantier overtar banken i en del tilfeller eiendeler som har vært stilt som sikkerhet for slike engasjementer. Ved overtakelse verdsettes eiendelene til antatt realisasjonsverdi. Eventuelt avvik fra balanseført verdi av misligholdt eller nedskrevet engasjement ved overtakelsen klassifiseres som nedskrivning på utlån. Overtatte eiendeler balanseføres etter sin art. Ved endelig avhendelse resultatføres avviket fra balanseført verdi i henhold til eiendelens art i regnskapet.

Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet

Eiendeler som styret i banken har besluttet skal selges, blir behandlet etter IFRS 5. Denne typen eiendeler er i hovedsak overtatte eiendeler i forbindelse med tapsengasjement samt investering i datterselskap holdt for salg. Eiendeler som opprinnelig blir avskrevet blir stoppet ved beslutning om salg. For overtatte aksjeselskaper er eiendeler og gjeld innarbeidet i balansen under andre eiendeler og annen gjeld og blir spesifisert i note. Resultat blir innarbeidet under inntekt av eierinteresser. Er beløpene vesentlige presenteres dette på egen linje som holdt for salg.

Vurdering av verdifall på utlån

På hver balansedag vurderer konsernet om det eksisterer objektive bevis på at verdien på en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler er redusert.

Verditap på individuelle finansielle eiendeler er pådratt dersom, og bare dersom, det eksisterer objektive bevis på verdifall som kan medføre redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs innregning (en tapshendelse) og resultatet av tapshendelsen (eller hendelsene) må også kunne måles pålitelig. Objektive bevis på at verdien av en finansiell eiendel er redusert omfatter observerbare data som blir kjent for konsernet om følgende tapshendelser:

- vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker
- mislighold av kontrakt, som manglende betaling av avdrag og renter
- konsernet innvilger låntaker spesielle betingelser med bakgrunn i økonomiske eller legale grunner knyttet til låntakers økonomiske situasjon
- sannsynlighet for at skyldner vil inngå gjeldsforhandlinger eller andre finansielle reorganiseringer
- på grunn av finansielle problemer opphører de aktive markedene for den finansielle eiendelen
- observerbare data indikerer at det er målbar reduksjon i framtidige kontantstrømmer fra en gruppe finansielle eiendeler siden første gangs bokføring, selv om reduksjonen enda ikke kan fullt ut identifiseres til en individuell finansiell eiendel i gruppen inkludert:
- ugunstig utvikling i betalingsstatus for låntakere i gruppen
- nasjonale eller lokale økonomiske betingelser som korrelerer med mislighold av eiendelene i gruppen

Konsernet vurderer først om det eksisterer individuelle objektive bevis på verdifall for finansielle eiendeler som er individuelt signifikante. For finansielle eiendeler som ikke er individuelt signifikante, vurderes de objektive bevisene på verdifall individuelt eller kollektivt. Dersom konsernet bestemmer at det ikke eksisterer objektive bevis på verdifall for en individuell vurdert finansiell eiendel, signifikant eller ikke, inkluderes eiendelen i en gruppe av finansielle eiendeler med samme kredittrisikokarakteristikk.

Verdifallet på grupper av finansielle eiendeler måles ved utvikling i rating på grupper av finansielle eiendeler. Dette måles ved å måle migrering i negativ retning og endring i forventet tap over porteføljens løpetid.

Migreringen av kunder utarbeides ved løpende å kredittvurdere hver enkelt kunde i bankens kredittvurderingssystemer.

For hendelser som har inntruffet, men som ennå ikke har gitt utslag i bankens porteføljeovervåkingssystemer, estimeres gruppevis nedskrivningsbehov ved bruk av stresstestmodeller.

Eiendeler som vurderes individuelt med hensyn på verdireduksjon, og hvor et verditap identifiseres eller fortsatt er identifisert, tas ikke med i en samlet vurdering av verdireduksjon.

Dersom det er objektive bevis på at en verdireduksjon har inntruffet, beregnes størrelsen på tapet til differansen mellom eiendelens bokførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer (eksklusiv fremtidige kredittap som ikke er pådratt) diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rentesats. Bokført verdi av eiendelen reduseres ved bruk av en nedskrivningskonto og tapet bokføres over resultatregnskapet.

Misligholdte/tapsutsatte engasjementer

Samlet engasjement fra en kunde regnes som misligholdt når forfalte avdrag eller renter ikke er betalt 90 dager etter forfall eller rammekreditter er overtrukket i 90 dager eller mer. Utlån og andre engasjementer som ikke er misligholdte, men hvor kundens økonomiske situasjon gjør det sannsynlig at konsernet vil bli påført tap, og det derved er foretatt individuell nedskrivning, klassifiseres som tapsutsatte.

Verdireduksjon på lån bokført til virkelig verdi

På hver balansedag vurderer konsernet om det eksisterer bevis på at en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler bokført til virkelig verdi er utsatt for verdireduksjon. Tap som følge av verdireduksjon er bokført over resultatregnskapet i den perioden hvor de oppstår.

Konstaterte tap

Når det er overveiende sannsynlig at tapene er endelige, klassifiseres tapene som konstaterte tap. Konstaterte tap som er dekket ved tidligere foretatte individuelle nedskrivninger føres mot nedskrivningene. Konstaterte tap uten dekning i de individuelle nedskrivningene samt over- eller underdekning i forhold til tidligere nedskrivninger resultatføres.

Leieavtaler

Finansielle leieavtaler er ført under hovedposten utlån i balansen og regnskapsføres til amortisert kost. Alle faste inntekter innenfor leieavtalens forventede løpetid inngår i beregningen av avtalens effektive rente.

Verdipapirer og derivater

Verdipapirer og derivater består av aksjer og andeler, sertifikater og obligasjoner og derivative valuta- og renteinstrumenter. Aksjer og andeler klassifiseres som enten til virkelig verdi over resultatet eller som tilgjengelig for salg. Sertifikater og obligasjoner klassifiseres som enten til virkelig verdi over resultatet, lån og fordring eller i kategorien holde til forfall. Derivater regnes alltid som til virkelig verdi over resultatet, med mindre de er øremerket som sikringsinstrument.

Alle finansielle instrumenter som er klassifisert som til virkelig verdi over resultatet, måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse resultatføres som inntekt fra andre finansielle investeringer. Finansielle eiendeler holdt for tradingformål karakteriseres av at instrumenter i porteføljen omsettes hyppig og at posisjoner etableres med mål om kortsiktig gevinst. Øvrige slike finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet er investeringer som ved førstegangs innregning blir definert som vurdert til virkelig verdi over resultatet (virkelig verdi opsjon).

Aksjer og andeler som er klassifisert som tilgjengelig for salg, måles også til virkelig verdi, men endringen i verdi fra inngående balanse føres under utvidet resultatregnskap og inngår derved i konsernets totalresultat. Aksjer som ikke kan måles pålitelig vurderes til kostpris etter IAS 39.46 c). Det er etablert rutiner for løpende verddivurdering av alle aksjeinvesteringer. Disse vurderingene gjøres med ulike intervaller i forhold til størrelsen på investeringen.

Sertifikater og obligasjoner som klassifiseres som lån og fordring eller holde til forfall, måles til amortisert kost ved en effektiv rentemetode, jfr. omtale av denne metoden under avsnittet om utlån. Banken benyttet muligheten til å omklassifisere deler av obligasjonsporteføljen fra virkelig verdi over resultatet til kategorien holde til forfall per 1. juli 2008. Dette i samsvar med endringene i IAS 39 og IFRS 7 vedtatt av IASB i oktober 2008. De foretatte nedskrivningene blir reversert over porteføljens gjenværende løpetid og inntektsført som renteinntekter i tillegg til løpende kupongrenter. Se også noten om obligasjoner.

Statens finansfond

Opptak av fondsobligasjonslån gjennom Statens finansfond, innløst i 2010, presenteres sammen med øvrig ansvarlig lånekapital.

Bytteordningen

Myndighetenes tiltakspakke hvor boliglånsobligasjoner byttes mot statspapirer presenteres brutto i samsvar med IAS 32.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler består hovedsaklig av goodwill i konsernet SpareBank 1 SMN. Andre immaterielle eiendeler vil innregnes når kravene til balanseføring er til stede. Goodwill oppstår som differanse mellom virkelig verdi av vederlaget ved kjøp av en virksomhet og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser, jfr. omtale under konsolidering. Goodwill avskrives ikke, men den er gjenstand for en årlig nedskrivningstest med sikte på å avdekke et eventuelt verdifall, i samsvar med IAS 36. Ved vurdering av verdifall foregår vurderingen på det laveste nivå der det er mulig å identifisere kontantstrømmer.

Eiendom, anlegg og utstyr

Eiendom, anlegg og utstyr, med unntak av investeringseiendommer og eierbenyttet eiendom, førsteganginnregnes til anskaffelseskost og avskrives deretter lineært over forventet levetid. Ved fastlegging av avskrivningsplan splittes de enkelte eiendeler i nødvendig utstrekning opp i komponenter med forskjellig levetid, og det tas hensyn til estimert restverdi. Eiendom, anlegg og utstyr som hver for seg er av liten betydning, eksempelvis PC-er og annet kontorutstyr, vurderes ikke individuelt for restverdier, levetid eller verdifall, men vurderes som grupper. Eierbenyttet eiendom er etter definisjonen i IAS 40 eiendommer som i hovedsak benyttes av banken eller dens datterforetak til sin egen virksomhet. Eierbenyttet eiendom regnskapsføres etter kostmetoden, i samsvar med IAS 16.

Eiendom, anlegg og utstyr som avskrives, er gjenstand for nedskrivningstest i samsvar med IAS 36 når omstendighetene indikerer det.

Eiendommer som eies med det formål å oppnå leieinntekter eller verdistigning, klassifiseres som investeringseiendommer og måles til virkelig verdi i samsvar med IAS 40. Beregningen av virkelig verdi oppdateres ved hver regnskapsavslutning og tar utgangspunkt i diskonterte kontantstrømmer. Avkastningskravet hensyntar rentenivået, den generelle risikoen i eiendomsmarkedet og risiko som er spesifikk for den enkelte eiendom. Leieinntekter og driftskostnader og effekten av verdiendringer knyttet til investeringseiendommer presenteres særskilt i note til regnskapet. På investeringseiendommer blir verdiendring fra inngående balanse resultatført under andre driftsinntekter.

Nedskrivning

Balansført beløp av bankens eiendeler blir gjennomgått på balansedagen for å vurdere om det foreligger indikasjoner på verdifall. Dersom det foreligger slike indikasjoner estimeres eiendelens gjenvinnbare beløp. Årlig beregnes gjenvinnbart beløp på balansedagen for goodwill, eiendeler som har en ubegrenset utnyttbar levetid, og immaterielle eiendeler som ennå ikke er tilgjengelig for bruk.

Nedskrivninger foretas når balanseført verdi av en eiendel eller kontantstrømgenererende enhet overstiger gjenvinnbart beløp. Nedskrivninger føres over resultatregnskapet. Nedskrivning av goodwill reverseres ikke. For andre eiendeler reverseres nedskrivninger dersom det er en endring i estimater som er benyttet for å beregne gjenvinnbart beløp.

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost resultatføres løpende basert på en effektiv rentemethode. Gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres dermed over forventet løpetid. For rentebærende instrumenter som måles til virkelig verdi vil markedsværdien klassifiseres som inntekt fra andre finansielle investeringer. For rentebærende instrumenter som klassifiseres som lån og fordring eller holde til forfall (HTM) og ikke inngår i sikringsrelasjoner, amortiseres over-/underkurs som renteinntekt over løpetiden på kontrakten.

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og – kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorarer for rådgivning opptjenes i samsvar med inngått rådgivningsavtale, som oftest etter hvert som tjenesten ytes. Det samme gjelder for løpende forvaltningstjenester. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle instrumenter, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke genererer balanseposter i bankens regnskap, resultatføres når transaksjonen slutføres. Banken mottar provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt tilsvarende differansen mellom lånets rente og den finansieringskostnad Boligkreditt og Næringskreditt oppnår. I bankens regnskap fremkommer dette som provisjonsinntekter.

Transaksjoner og beholdninger i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved transaksjonskursen. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av pengeposter på balansedagen resultatføres, med mindre de føres rett mot egenkapital etter prinsippene om sikringsbokføring. Gevinst og tap knyttet til omregning av andre poster enn pengeposter, innregnes på samme måte som den tilhørende balansepost.

Sikringsbokføring

Banken vurderer og dokumenterer sikringens effektivitet i samsvar med IAS 39. Banken benytter virkelig verdi sikring for å styre sin renterisiko. I sin sikringsaktivitet sikrer banken seg mot bevegelser i markedrenten. Endringer i kredittspread er ikke hensyntatt i sikringseffektiviteten. Bankens fastrentelån er markedsvurdert etter virkelig verdi opsjon i IAS 39. Sikringen av disse lånene blir behandlet på porteføljenivå og kredittspread er ikke hensyntatt i markedsevalueringen av det sikrede objektet og sikringsinstrumentet.

Ved virkelig verdi sikring blir både sikringsinstrumentet og sikringsobjektet regnskapsført til virkelig verdi, og endringer i disse verdiene fra inngående balanse blir resultatført.

Skatt

Resultatført skatt består av periodeskatt (betalbar skatt) og utsatt skatt. Periodeskatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat. Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det beregnes likevel ikke forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på goodwill som ikke gir skattemessige fradrag, og heller ikke på førstegangsinnregnede poster som verken påvirker regnskapsmessig eller skattepliktig resultat.

Det beregnes en eiendel ved utsatt skatt på fremførbare skattemessige underskudd. Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen. Kildeskatt presenteres som periodeskatt. Formueskatt blir presentert som driftskostnad i konsernets regnskap i samsvar med IAS 12.

Innskudd fra kunder

Innskudd fra kunder vurderes til amortisert kost.

Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

Lån som ikke inngår i sikringsbokføring førstegangsinnregnes til opptakskost. Dette er virkelig verdi av det mottatte vederlaget etter fradrag av transaksjonsutgifter. Lån måles deretter til amortisert kost. Enhver forskjell mellom opptakskost og oppgjørsbeløpet ved forfall blir dermed periodisert over lånetiden ved hjelp av lånets effektive rente. Det benyttes ikke virkelig verdi opsjon for konsernets gjeld.

Ansvarlige lån og fondsobligasjoner

Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld. Tidsbegrenset ansvarlig lån kan telle med 50 prosent av kjernekapitalen i kapitaldekningen, mens evigvarende ansvarlige lån kan telle med inntil 100 prosent av kjernekapitalen. Ansvarlige lån klassifiseres som forpliktelse i balansen og måles til amortisert kost slik som andre langsiktige lån.

En fondsobligasjon er en obligasjon med en pålydende rente, men banken har ikke plikt til å betale ut renter i en periode hvor det ikke utbetales utbytte, og investor har heller ikke senere krav på renter som ikke er utbetalt, dvs. rentene akkumuleres ikke. Fondsobligasjon er godkjent som et element i kjernekapitalen innen en ramme på 15 prosent av samlet kjernekapital. Finanstilsynet kan kreve at fondsobligasjonene skrives ned proporsjonalt med egenkapitalen dersom bankens kjernekapitaldekning faller under fem prosent eller samlet kapitaldekning faller under seks prosent. Nedskrevede beløp på fondsobligasjonene skal være skrevet opp før det kan utbetales utbytte til aksjonærene eller egenkapitalen skrives opp. Fondsobligasjoner føres som annen langsiktig gjeld til amortisert kost.

Usikre forpliktelser

Banken utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Tapsvurderinger skjer som ledd i vurderingen av tap på utlån og etter de samme prinsipper og rapporteres sammen med disse. Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig. Det gis opplysninger om usikre forpliktelser som ikke fyller kriteriene for balanseføring dersom de er vesentlige. Avsetning for restruktureringsutgifter foretas når banken har en avtalemessig eller rettslig forpliktelse.

Pensjoner

SpareBank 1 SMN konsernet har etablert ulike pensjonsordninger for sine ansatte. Pensjonsordningene tilfredsstillende kravene om obligatorisk tjenestepensjon.

Ytelsesbasert ordning

I en ytelsesbasert ordning er arbeidsgiver forpliktet til å yte fremtidig pensjon av nærmere angitt størrelse. Utgangspunktet for beregning av pensjonskostnader er lineær fordeling av pensjonsopptjening mot sannsynlig akkumulert forpliktelse ved pensjoneringstidspunktet. Kostnadene beregnes ut fra årets påløpte pensjonsrettigheter, fratrukket avkastning på pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsene beregnes som nåverdien av estimerte fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Ved beregning av pensjonsforpliktelsene benyttes aktuarmessige og økonomiske forutsetninger om blant annet levealder, lønnsvekst og uttakstilbøyelighet. Som diskonteringsrente benyttes ti-års statsobligasjonsrente på balansedagen, eventuelt korrigert for relevant løpetid for forpliktelsene.

Konsernet benytter såkalt korridorløsning. Dette medfører at estimatavvik blir regnskapsført over gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid i den utstrekning avviket overstiger det høyeste av 10 prosent av pensjonsmidlene eller 10 prosent av pensjonsforpliktelsene.

Endring i pensjonsplaner resultatføres ved planendringstidspunktet. Pensjonskostnaden er basert på forutsetninger fastsatt ved periodens begynnelse og klassifiseres som personalkostnader i regnskapet. Det avsettes arbeidsgiveravgift på pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser.

Pensjonsordningen administreres ved egen pensjonskasse, og gir rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser fra fylte 67 år. I ordningene inngår også barnepensjon og uførepensjon etter nærmere bestemte regler. Konsernets ytelsesbaserte pensjonsordning sikrer de fleste ansatte en pensjon på 68 prosent av sluttlønn opptil 12 G. Ytelsesordningen er lukket for nye medlemmer.

Innskuddsbasert ordning

Innskuddsbaserte pensjonsordninger innebærer at konsernet ikke gir løfte om fremtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler et årlig tilskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelser knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres direkte.

Konsernet har tilbudt innskuddsbasert pensjonsordning for sine ansatte siden 1. januar 2008.

Avtalefestet førtidspensjon

Bank- og finansnæringen har inngått avtale om avtalefestet pensjon (AFP). Ordningen dekker førtidspensjon fra 62 til 67 år. Bankens ansvar er 100 prosent av pensjonen som utbetales mellom 62 og 64 år og 60 prosent av pensjonen som utbetales mellom 65 og 67 år. Opptak av nye pensjonister opphørte med virkning fra 31. desember 2010.

Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19. februar 2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelse etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Arbeidstakere tjener årlig opp rett til AFP med 0,314% av pensjonsgivende inntekt opp til 7,1G frem til 62 år. Opptjening i ny ordning beregnes på bakgrunn av arbeidstakerens livsinntekt, slik at alle tidligere arbeidsår innregnes i opptjeningsgrunnlaget.

Den nye AFP-ordningen anses regnskapsmessig å være en ytelsesbasert flerforetaksordning. Dette innebærer at det enkelte foretaket skal regnskapsføre sin proporsjonale andel av ordningens pensjonsforpliktelse, pensjonsmidler og pensjonskostnad. Dersom det ikke

foreligger beregninger av de enkelte komponentene i ordningen og et konsistent og pålitelig grunnlag for allokering, regnskapsføres den nye AFP-ordningen som en innskuddsordning. På det nåværende tidspunkt foreligger det ikke slikt grunnlag, og den nye AFP-ordningen regnskapsføres derfor som en innskuddsordning. Regnskapsføring av ny AFP-ordning som ytelsesordning vil først skje når pålitelig måling og allokering kan foretas. Ny ordning skal finansieres ved at Staten dekker 1/3 av pensjonsutgiftene og 2/3 skal dekkes av arbeidsgiverne. Arbeidsgivernes premie skal fastsettes som en prosentandel av lønnsutbetalinger mellom 1G og 7,1G.

I tråd med anbefalingen fra Norsk Regnskapsstiftelse er det i regnskapsåret ikke foretatt avsetning for konsernets reelle AFP-forpliktelse. Dette skyldes at Felleskontoret for LO/NHO så langt ikke har foretatt de nødvendige beregninger.

Segmentrapportering

SpareBank 1 SMN har Bedriftmarked, Privatmarked og Markets, samt de vesentligste datterselskapene som sitt primære rapporteringsformat. Konsernet presenterer en sektor- og næringsfordeling av utlån og innskudd som sitt sekundære rapporteringsformat. Konsernets segmentrapportering er samsvar med IFRS 8.

Utbytte og gaver

Foreslått utbytte på egenkapitalbevis og gaver bokføres som egenkapital i perioden frem til det er vedtatt av bankens representantskap.

Hendelser etter balansedagen

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet årsregnskapet. Representantskap og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre dette. Hendelser fram til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring og som vedrører forhold som allerede var kjent på balanse dagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapestimater og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning til stede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse.

Styrets forslag til utbytte fremgår av årsberetningen og av oppstilling over endring i egenkapital.